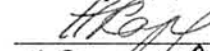
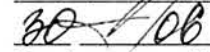

Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Рэктар БДУКМ

 Н.У. Карчэўская

 2025 г.

Рэгістрацыйны № ВД- 6-41 /эвуч.

МАСТАЦКІЯ ПЛЫНІ Ў ЛІТАРАТУРЫ XX СТ.

*Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці
6-05-0322-01 Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць*

Вучэбная праграма складзена на аснове адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі АСВА 6-05-0322-01-2023 па спецыяльнасці 6-05-0322-01 Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць, зацверджанага пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 21.08.2023 № 270, вучэбных планаў БДУКМ па спецыяльнасці 6-05-0322-01 Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць

СКЛАДАЛЬНІК:

С.М.Тычына, дацэнт кафедры беларускай і замежнай філалогіі ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, кандыдат філалагічных навук

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

А.А. Жэлуновіч, загадчык кафедры рускай мовы як замежнай установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

І.М. Мішчанчук, загадчык кафедры беларускай і замежнай літаратуры ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя М. Танка”, кандыдат філалагічных навук, дацэнт

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай беларускай і замежнай філалогіі ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пратакол № 11 ад 24.06.2025 г.);

Саветам факультэта бібліятэчна-інфармацыйных дакументацый установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пратакол № 5 ад 26.06.2025).

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная дысцыпліна “Мастацкія плыні ў літаратуры XX ст” займае важнае месца ў сістэме вышэйшых навучальных устаноў пры падрыхтоўцы высокакваліфікаваных спецыялістаў. Вывучэнне студэнтамі мастацкіх з’яў сусветнай літаратуры XX ст. (у тым ліку і беларускай) садзейнічае развіццю іх інтэлекту, духоўнаму ўзбагачэнню асобы, дапамагае выпрацаваць маральныя крытэрыі, актыўную жыццёвую пазіцыю, выхаваць эстэтычны густ і высокую культуру. Такім чынам дысцыпліна павінна паспрыяць фарміраванню культурнага ўзроўню высокакваліфікаванага спецыяліста.

У праграме найбольш значныя напрамкі ў сусветнай літаратуры XX ст. разглядаюцца на прыкладзе канкрэтных аўтараў, у творчасці якіх ярка праявіліся рысы таго або іншага кірунку (кірункаў). Сусветны літаратурны працэс прадстаўлены паслядоўна, падкрэсліваецца пераемнасць літаратурных традыцый. У праграме ўлічваецца цесная сувязь розных відаў мастацтва, творчыя пошукі пісьменнікаў XX ст., якія для больш дасканаллага выражэння сваіх думак у тэкстах імкнуліся знайсці кропкі сутыкнення і нават спалучэння літаратуры з жывапісам, музыкай і інш.

Пры распрацоўцы вучэбнай праграмы па вучэбнай дысцыпліне “Мастацкія плыні ў літаратуры XX ст.” былі ўлічаныя пераемнасць літаратурнай адукацыі, рэальныя магчымасці вучэбнага працэсу і ўзаемадзеянне з вучэбнымі дысцыплінамі «Гісторыя беларуская дзяржаўнасці», «Філасофія» (дапамагаюць уявіць гістарычныя абставіны, думкі, філасофскія погляды пісьменнікаў), «Псіхалогія» (садзейнічае разуменню характараў герояў, даследаванню праблемы чалавека і грамадства), «Культуралогія» (менавіта літаратурныя творы адлюстроўваюць стан і праблемы развіцця культуры і мастацтва). Існуюць непасрэдныя кантакты з такой вучэбнай дысцыплінай, як “Бібліятэчнаўства” (тэорыя фарміравання бібліятэчнага фонду і бібліятэчны маркетынг звязаны з мастацкімі творами, якія складаюць значную частку літаратуры бібліятэк). Вучэбная дысцыпліна “Мастацкія плыні ў літаратуры XX ст.” абавязана на вучэбныя дысцыпліны “Сусветная літаратура” і “Беларуская літаратура”. Дадзеная вучэбная праграма прызначана для вывучэння вучэбнай дысцыпліны “Мастацкія плыні ў літаратуры XX ст”.

У вучэбнай праграме “Мастацкія плыні ў літаратуры XX ст.” найбольш значныя напрамкі ў сусветнай літаратуры XX ст. разглядаюцца на прыкладзе канкрэтных аўтараў, у творчасці якіх ярка праявіліся рысы таго або іншага кірунку (кірункаў). Сусветны літаратурны працэс прадстаўлены паслядоўна, падкрэсліваецца пераемнасць літаратурных традыцый. У вучэбнай праграме ўлічваецца цесная сувязь розных відаў мастацтва, творчыя пошукі пісьменнікаў XX ст., якія для больш дасканаллага выражэння сваіх думак у тэкстах імкнуліся знайсці кропкі сутыкнення і нават спалучэння літаратуры з жывапісам, музыкай і інш.

Мэта вучэбнай дысцыпліны “Мастацкія плыні ў літаратуры XX ст.” – раскрыць адметнасць і шматстайнасць сусветнага літаратурнага працэсу,

сістэматызаваць і паглыбіць веды пра асаблівасці развіцця беларускай і сусветнай літаратуры XX ст., пра спецыфіку асноўных мастацкіх напрамкаў XX ст. і іх месца ў літаратурным працэсе XX ст.

Вывучэнне студэнтамі мастацкіх з'яў сусветнай літаратуры XX ст. (у тым ліку і беларускай) садзейнічае развіццю іх інтэлекту, духоўнаму ўзбагачэнню асобы, дапамагае выпрацаваць маральныя крытэрыі, актыўную жыццёвую пазіцыю, выхаваць эстэтычны густ і высокую культуру.

У адпаведнасці з мэтай ставяцца наступныя *задачы*:

- даць рознабаковыя веды пра асаблівасці развіцця сусветнага літаратурнага працэсу;

- навучыць арыентавацца ў свеце мастацкіх з'яў;

- паказаць непарыўную сувязь літаратуры з іншымі відамі мастацтва;

- азнаёміць студэнтаў з асноўнымі напрамкамі сусветнай літаратуры XX ст. і мастацтва ў цэлым, а таксама з творчымі біяграфіямі яе галоўных прадстаўнікоў;

- ахарактарызаваць асаблівасці ідэйнага зместу і паэтыкі найбольш значных літаратурных твораў XX ст.;

- сістэматызаваць фактычны матэрыял, які адлюстроўвае асаблівасці літаратуры XX ст.;

- навучыць асновам самастойнага аналізу твораў з улікам іх ідэйна-мастацкай спецыфікі ў гістарычным кантэксце;

- вызначыць тэндэнцыі развіцця сучаснага літаратурнага працэсу;

- выхоўваць эстэтычны густ, адчуванне прыгожага ў жыцці і літаратуры.

Студэнт павінен *ведаць*:

- месца і ролю мастацкай літаратуры ў культуралагічным кантэксце;

- спецыфіку мастацкай літаратуры як формы спасціжэння свету;

- сувязі і ўзаемаўплывы літаратуры XX ст. з іншымі відамі мастацтва;

- агульныя заканамернасці, тэндэнцыі развіцця, значэнне сусветнай літаратуры XX ст.;

- складанасць літаратурнага працэсу XX ст.;

- спецыфічныя рысы, характэрныя для розных мастацкіх плыняў XX ст.;

- мастацка-светапоглядныя сістэмы XX ст., іх змест;

- творчасць яркіх прадстаўнікоў розных мастацкіх напрамкаў у літаратуры XX ст.

Студэнт павінен *умець*:

- успрымаць літаратурны твор ва ўзаемасувязі гісторыі і сучаснасці;

- вылучаць рысы напрамкаў у творчасці пісьменнікаў XX ст.;

- самастойна аналізаваць мастацкі твор і творчасць пісьменніка;

- выкарыстоўваць набытыя веды ў прафесійнай дзейнасці;

- весці дыялог па дыскусійных пытаннях сусветнай літаратуры.

Студэнт павінен *валадаць*:

- аналізам твора з улікам яго ідэйна-мастацкай цэласнасці ў гісторыка-літаратурным кантэксце;

– тэарэтычнай інфармацыяй, якая дазваляе характарызаваць літаратурны напрамак, літаратурны этап.

Засваенне вучэбнай дысцыпліны “Мастацкія плыні ў літаратуры XX ст.” павінна забяспечыць фарміраванне наступнай *спецыялізаванай кампетэнцыі*: аналізаваць літаратурныя творы, арыентавацца ў сусветным і айчынным літаратурных працэсах і супастаўляць іх з парадыгмай развіцця іншых відаў мастацтваў.

Практычныя заняткі па вучэбнай дысцыпліне “Мастацкія плыні ў літаратуры XX ст.” павінны насіць актыўны, творчы характар, развіваць самастойнасць мыслення студэнтаў. Заняткі можна праводзіць у форме гутаркі, абмеркавання падрыхтаваных студэнтамі паведамленняў. Некаторыя тэмы мэтазгодна рэкамендаваць для самастойнага вывучэння, прычым выкладчык арыентуе студэнтаў на навуковы пошук адпаведнай літаратуры, дакладна акрэслівае мэты і задачы даследчай працы.

Прапанаваная канцэпцыя вучэбнай дысцыпліны прадугледжвае фарміраванне ў студэнтаў усёй сукупнасці ведаў, уменняў і навыкаў па вучэбнай дысцыпліне “Мастацкія плыні ў літаратуры XX ст.”, а таксама ў пэўнай ступені фарміраванне светапогляду студэнтаў, развіццё творчага мыслення і эстэтычнага густу.

Пры вывучэнні вучэбнай дысцыпліны “Мастацкія плыні ў літаратуры XX ст.” рэкамендавана выкарыстоўваць сучасныя тэхналогіі навучання і прынцыпы параўнальна-гістарычнага, культурна-гістарычнага, структурна-семантычнага, тыпалагічнага метадаў.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны “Мастацкія плыні ў літаратуры XX ст.” адведзена 90 гадзін, у тым ліку 34 аудыторных заняткаў. Размеркаванне аўдыторных гадзін па відах заняткаў: лекцыі – 14 гадзін, семінарскія заняткі – 2 гадзін, практычныя заняткі – 18 гадзіны.

Рэкамендаванай формай бягучага кантролю ведаў студэнтаў з’яўляецца вуснае апытанне, тэсты, пісьмовыя заданні. Формай прамежкавага кантролю ведаў студэнтаў з’яўляецца залік.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Тэма 1. Уводзіны

Прадмет, задачы і змест вучэбнай дысцыпліны, тэарэтычная і практычная накіраванасць. Асноўныя паняцці: мастацкая плынь (напрамак, кірунак), літаратурнае аб'яднанне (суполка, школа), мастацкі метада, стыль.

Абумоўленая характарам грамадскага развіцця, глабальнасцю і маштабнасцю грамадска-гістарычных падзей складанасць сусветнага мастацкага працэсу. Узнікненне ў мастацтве мноства плыняў і напрамкаў, іх узаемадзеянне. Рэалізм, мадэрнізм, авангардызм, экзістэнцыялізм, постмадэрнізм як важнейшыя з'явы ў літаратуры XX ст. Погляды на чалавека і свет, на магчымасці далейшага развіцця чалавечай цывілізацыі, грамадства. Суб'ектыўнасць, эксперымент і наватарства, асаблівасці творчага метаду пісьменнікаў (М. Пруст, У. Фолкнер, Д. Джойс, В. Вулф, Ж.-П. Сартр, А. Камю, С. Бекет, Э. Іанеска, А. Адамовіч і інш.). Сінтэз розных мастацкіх напрамкаў у творчасці пісьменнікаў.

Тэма 2. Мастацкія плыні ў літаратуры канца XIX – пачатку XX ст. Дэкаданс, мадэрнізм і авангардызм.

Складанасць сусветнага літаратурнага працэсу на мяжы стагоддзяў. Грамадска-палітычныя падзеі, супярэчнасці ў гістарычных, светапоглядных і эстэтычных сферах канца XIX – пачатку XX ст.

Натуралізм як літаратурны кірунак. Сувязь з іншымі мастацкімі плынямі. Адмаўленне ад абагульненняў, зварот да фактаў, строгая навуковасць апісання, біялагізм. Абуджэнне ў творчай асобы імкнення адэкватна адлюстроўваць рэчаіснасць. Эстэтычная канцэпцыя французскага натуралізму. Творчасць Э. Заля, Э. і Ж. Ганкур. “Тэрэза Ракен” Э. Заля як натуралістычны раман. Асаблівасці нямецкага натуралізму. Спецыфіка натуралісцкай драмы. Творчасць Г. Гаўптмана. Уплыў натуралізму на італьянскі тэатр. Уздзеянне натуралізму на літаратуру XX ст.

Стадыі развіцця нерэалістычнага мастацтва. Дэкаданс, авангардызм і мадэрнізм у літаратуры. Літаратурна-мастацкія кірункі. Паглыбленне ў духоўны свет герояў. Перавага ірацыянальнага.

Дэкаданс як светаўспрыманне. Філасофія дэкадансу і яе ўплыў на літаратуру. Асаблівасці ўзнікнення і фарміравання дэкадансу як рэакцыі на сацыяльна-палітычны крызіс, крызіс традыцыйных каштоўнасцей. Адмаўленне ад навуковага пазнання свету і зварот да рэчаіснасці, якую нельга спасцігнуць пры дапамозе розуму. Наватарства ў мове і стылі. Імкненне да сінтэзу розных відаў мастацтва ў літаратуры. Крытыка дэкадансу.

Эстэтызм як тэорыя ў літаратуры і мастацтве. Погляды на функцыі мастацтва. Ідэі эстэтызму ў творчасці англійскіх пісьменнікаў.

Асноўныя рысы сімвалізму. Розныя падыходы да спасціжэння рэчаіснасці: пры дапамозе інтуіцыі (А. Бергсон), музыкі (П. Верлен), “яснабачання” (А. Рэмбо) і інш. Літаратурная спадчына і спецыфіка поглядаў на творчы

працэс А. Рэмбо. Асаблівасці сімволікі ў творчасці бельгійскага паэта і драматурга М. Метэрлінка.

Імпрэсіянізм. Імкненне зафіксаваць імгненне, перадаць шматколернасць і зменлівасць жыцця. Зараджэнне імпрэсіянізму ў французскім жывапісе. Погляды на імпрэсіянізм у літаратуры. Верлен як паэт-імпрэсіяніст. Сімвалізм у паэзіі П. Верлена.

Эстэтыка сюррэалізму і творчасць А. Брэтона. Вытокі мастацтва. Метад “аўтаматычнага пісьма”. Выкарыстанне суб’ектыўных асацыяцый. Цікавасць да сноў, да неўсвядомленага. Паэзія Г. Апалінэра. Вопыты з візуалізацыяй верша ў XX ст.

Адмаўленне законаў мастацтва і цывілізацыі ў літаратуры дадаізму. Асаблівасці ўзнікнення (сувязь з антываеннымі настроямі). Адмаўленне літаратурных традыцый, логікі. Ператварэнне мастацтва ў антымастацтва. Творчасць Т. Тцара, Х. Баля, Э.Х. Арпа і інш.

Экспрэсіянізм як кірунак у еўрапейскім мастацтве. Творчасць Г. Тракля, Г. Гейма. Адлюстраванне ў творах унутраных перажыванняў суб’екта, скажэнне вобразаў знешняга свету для перадачы свету ўнутранага. Творчасць Ф.Кафкі і экспрэсіянізм.

Тэма 3. Мастацкія плыні і аб’яднанні ў рускай літаратуры першай трэці XX ст.

Своеасаблівасць рускага сімвалізму. Маладыя і старэйшыя сімвалісты. Творчасць Д. Меражкоўскага, К. Бальманта, В. Брусава, А. Блока, А. Белыя і інш.

Акмеізм як напрамак. Акмеізм і сімвалізм. Імкненне адкрыць наноў каштоўнасць чалавечага жыцця. Вяртанне да першаснага (дакладнага, прадметнага) значэння слова. Сувязь з традыцыямі рускай класікі. Асаблівасці мовы твораў. Жыццё і творчасць С. Гарадзецкага, М. Гумілёва, Г. Ахматавай, В. Мандэльштама. Асноўныя тэмы іх паэзіі.

Асноўныя рысы футурызму. Эстэтыка ўрбанізму. Спецыфіка поглядаў на мастацтва. Эксперыменты са словам. Маніфесты італьянскіх і рускіх футурыстаў. Творчасць У. Маякоўскага, Д. Бурлюка, В. Хлебнікава і інш. Кубафутурызм і эгафутурызм.

Імажызм у паэзіі пачатку XX ст. Імажынізм як руская версія імажызму. Творчасць А. Марыенгофа, С. Ясеніна і інш.

Творчасць прадстаўнікоў “Аб’яднання рэальнага мастацтва” і іх уклад у сусветны літаратурны працэс. К. Вагінаў, Д. Хармс, М. Заблоцкі як творцы “новай паэтычнай мовы”. Асноўныя рысы іх творчасці. Дзіцячая паэзія. Гукавыя вобразы ў творчасці паэтаў. Элемент гульні. Літаратурная спадчына Д. Хармса. “Аб’яднанне рэальнага мастацтва” і “тэатр абсурду”. Драматургія Э. Іанэска, С. Бекета і Д. Хармса. П’еса “Елізавета Бам” як папярэднік абсурдысцкіх камедый. Адкрыццё паэзіі К. Вагінава, Д. Хармса і інш. у канцы XX ст.

Тэма 4. Неарамантызм, сімвалізм і імпрэсіянізм у беларускай літаратуры XX ст.

Асноўныя рысы неарамантызму. Праяўленне рыс неарамантызму ў творчасці Р. Кіплінга, А.К. Дойла, С. Георге, Г. Ібсена, Дж. Лондана і інш.

Рамантызм у беларускай літаратуры XIX ст. і неарамантызм XX ст. Уплыў ідэі нацыянальнага вызвалення і нацыянальнага Адраджэння на літаратурны працэс ў Беларусі. Неарамантызм у творчасці “нашаніўцаў” і У. Караткевіча. Зварот да нацыянальнай гісторыі. Неарамантычны герой у беларускай літаратуры XX ст.

Сімвалізм у беларускай літаратуры. Вытокі і традыцыі, нацыянальныя асаблівасці, сувязь з традыцыяй французскага (Ш. Бадлер, П. Верлен, А. Рэмбо, С. Малармэ і інш.); паўночнага (Г. Ібсен, К. Гамсун), нямецкага (Г. Гаўптман), бельгійскага (М. Метэрлінк); польскага (С. Выспянскі); рускага сімвалізму (В. Брусаў, Л. Андрэеў, А. Белы і інш.). Творчасць Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча, М. Гарэцкага. Феномен “нашаніўства” і сімвалізм.

Творчасць Я. Купалы і Г. Ібсэна. “Сон на кургане”, “Адвечная песня”, “Раскіданае гняздо”. Сістэма вобразаў-сімвалаў у творчасці Я. Купалы.

Прыкметы сімвалізму ў творчасці Я. Коласа (на прыкладзе твораў: “Казкі жыцця”, “Сымон-музыка”).

Трансцэндэнтна-містычны аспект існавання ў аповяданнях і абразках “Патаёмнае”, “Страхацё”, “Цёмны лес”, “Што яно?” і інш. М. Гарэцкага.

Сімвалізм у творчасці М. Багдановіча. Пераклады паэзіі французскіх сімвалістаў на беларускую мову.

Рысы імпрэсіянізму ў творчасці З. Бядулі. Вершы ў прозе. Лірычныя імпрэсіі. Абразкі “Плач пралескаў”, “Вечарам”, “Ці я вінават?” і інш.

Тэма 5. Школа “плыні свядомасці” ў літаратуры XX ст.

Мастацкі прыём “плынь свядомасці”. “Плынь свядомасці” як метада адлюстравання думак, пачуццяў, перажыванняў, уражанняў у літаратуры. Цікавасць да глыбінь псіхалогіі ў мадэрнісцкай літаратуры (творы Д. Джойса, В. Вулф, У. Фолкнера, А. Адамовіча і інш.).

Суб’ектыўнасць, эксперымент і наватарства ў творчасці Д. Джойса. Асаблівасці жыццёвага лёсу пісьменніка. Сімволіка, шматпланакасць у рамане “Уліс”. Адпаведнасць твора “Адысеі” Гамера. Мадэрнізацыя міфа.

Творчасць М. Пруста. Цыкл раманаў “У пошуках страчанага часу”.

Праца пісьменнікаў XX ст. у рэчышчы розных напрамкаў. Рысы рэалізму і мадэрнізму ў творчасці У. Фолкнера і А. Адамовіча. Праблема стасункаў паміж людзьмі ў рамане “Шум і шаленства” У. Фолкнера. Скажэнне часу ў літаратуры “плыні свядомасці”. Прыём “плынь свядомасці” ў творчасці А. Адамовіча.

Тэма 6. Экзістэнцыялізм у французскай і беларускай літаратурах XX ст.

Экзістэнцыялізм як філасофская і літаратурна-мастацкая сістэма. Асаблівасці ўзнікнення і развіцця (М. Бярдыяеў, М. Хайдэгер, К. Ясперс,

Ж.П. Сартр, А. Камю, С. дэ Бавуар і інш.). Пытанне пра сэнс чалавечага існавання. Асноўныя паняцці. Філасофія Ж.П. Сартра. Работа “Экзистэнцыялізм – гэта гуманізм”. Проза і драматургія Ж.П. Сартра. Жыццё і творчы шлях А. Камю. Філасофія “абсурду” ў драматургіі (“Непаразуме́нне”) і прозе (“Міф пра Сізіфа”, “Чужаніца”, “Чума”).

Экзистэнцыялізм у беларускай літаратуры (на прыкладзе творчасці В. Быкава). Прыпавесць “Сцяна” В. Быкава і навела “Мур” Ж.П. Сартра.

Уплыў філасофіі экзистэнцыялізму на прадстаўнікоў “тэатра абсурду” (С. Бекета, Э. Іанэска). Адмаўленне ад традыцыйнага персанажа і сюжэту. Элементы паэтыкі абсурду ў п’есах Я. Купалы, К. Крапівы, А. Макаёнка. Авангардысцкія традыцыі ў сучаснай беларускай драматургіі. Эксперыменты, перайманне здабыткаў заходнееўрапейскага тэатра (сувязь з “тэатрам абсурду”). Праблема камунікацыі, узаемапаразуме́ння паміж людзьмі. Перфомансы прадстаўнікоў літаратурнага руху “Бум-Бам-Літ”.

Тэма 7. Рэалізм і “магічны рэалізм” у творчасці лацінаамерыканскіх і еўрапейскіх пісьменнікаў XX ст.

Развіццё рэалізму ў сусветнай літаратуры XX ст. Рэалізм XIX ст. і XX ст.: агульнае і асаблівае. Узаемадзеянне рэалізму і нерэалістычных плыняў. Паняцце сацрэалізму.

Рысы “магічнага рэалізму”. Спалучэнне рэальнага і міфалагічнага, фантастыкі і гратэску ў межах магічнага рэалізму. Г. Г. Маркес: жыццёвы і творчы шлях. Раман “Сто гадоў адзіноты”. Гісторыя Маконда як адлюстраванне гісторыі краіны, кантынента, чалавецтва. Асаблівасці магічнага рэалізму ў творчасці Г. Г. Маркеса. Логіка магічных элементаў, выкарыстанне сімвалаў. Скажэнне плыні часу.

Творчасць Ф. Кафкі (раманы “Змак”, “Працэс”, навела “Ператварэнне”): рысы экспрэсіянізму і “магічнага рэалізму”. Ірацыяналізм, песімізм, алегарызм творчасці. Уплыў Ф. Кафкі на сусветную літаратуру.

“Магічны рэалізм” і творчасць Х.Л. Борхеса.

Тэма 8. Асноўныя мастацка-эстэтычныя напрамкі ў другой палове XX ст.

Эксперыментальны кірунак – “новы раман”. Імкненне ўбачыць свет пано́ваму, выключэнне герояў, аўтара, падзеі і інш. у “новым рамане”. Літаратурныя дыскусіі сярэдзіны XX ст. “Новы раман” як “антыраман”. Адлюстраванне “трапізмаў” у раманах “Залатыя плады”, “Ці чуеце вы іх?” Н. Сарот. Творчасць А. Роб-Грые і М. Бютора.

Рысы постмадэрнісцкай паэтыкі. Спалучэнне розных стыляў. Выкарыстанне літаратурнай спадчыны пры стварэнні новых тэкстаў. Гульня з чытачом. Спецыфіка сімволікі. У. Эка як тэарэтык і практык постмадэрнізму. Асаблівасці яго твора “Імя ружы”. Творчасць Х. Картасара (“Гульня ў класікі”), П. Зюскінда (“Парфума”), Х.Л. Борхеса (“Вавілонская бібліятэка”) і інш. Паэтыка постмадэрнізму і творчасць Д. Фаўлза (“Калекцыянер”, “Жанчына французскага лейтэнанта”).

Постмадэрнізм у сучаснай беларускай літаратуры. Мастацкія кірункі і аб'яднанні ў беларускай літаратуры канца XX ст.

Канцэптуалізм ў рускай паэзіі канца XX ст. Канцэптуалізм як эстэтычная рэакцыя на сацыялістычны рэалізм, мастацтва “застою” і яго рэальнасць. Творчасць Д. Прыгава, Л. Рубінштэйна і інш.

Рок-паэзія як асобны напрамак ў рускай літаратуры канца XX ст. Этапы развіцця. Субкультура і контркультура. Эскапізм. Пасіўна і актыўна-абарончая пазіцыя герояў. Маральна-этычныя праблемы.

Сецэратура: сутнасць паняцця. Характэрныя рысы (інтэрактыўнасць, магчымасць выпраўленняў і інш.). Сецэратура і постмадэрнізм. Літаратура ў Інтэрнэце: плюсы і мінусы. Фанфікшэн як разнавіднасць сецэратуры. Феномен масавай літаратуры. Рысы масавай літаратуры. Жанры (дэтэктывы, “жаночыя” раманы, прыгодніцкія раманы, фотараманы, раманы жахаў, коміксы і інш.). Паняцце бестсэлера. Негатыўныя і станоўчыя рысы масавай літаратуры.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін			Колькасць гадзін КСР	Форма кантролю ведаў
		Лекцыі	Семінарыя заняткі	Практычныя заняткі		
1	Уводзіны	2				
2	Мастацкія плыні ў літаратуры канца XIX – пачатку XX ст. Дэкаданс, мадэрнізм і авангардызм.	2	2	4	2	рэфераты, вуснае апытанне, тэст
3	Мастацкія плыні і аб’яднанні ў рускай літаратуры першай трэці XX ст.	2				
4	Неарамантызм, сімвалізм і імпрэсіянізм у беларускай літаратуры XX ст.			4		
5	Школа “плыні свядомасці” ў літаратуры XX ст.	2				
6	Экзистэнцыялізм у французскай і беларускай літаратурах XX ст.	2				
7	Рэалізм і “магічны рэалізм” у творчасці лацінаамерыканскіх і еўрапейскіх пісьменнікаў XX ст.			2	2	вуснае і пісьмовае апытанне
8	Асноўныя мастацка-эстэтычныя напрамкі ў другой палове XX ст.	2		4	2	вуснае і пісьмовае апытанне, тэст
	Усяго	12	2	14	6	залік

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. Губская, О.Н. Мировая литература: учебное пособие для студентов учреждений высшего образования по специальности "Лингвистическое обеспечение межкультурных коммуникаций (по направлениям)" / О. Н. Губская, И. И. Шматкова. – Минск: РИВШ, 2021. – 259 с.

Дадатковая

1. Баршчэўскі, Л.П. Беларуская літаратура і свет: ад эпохі рамантызму да нашых дзён: папулярныя нарысы / Л.П. Баршчэўскі, П.В. Васючэнка, М.А. Тычына. – Мінск: Радыёла-плюс, 2006. – 576 с.
2. Боров, Ю. Эстетика. Теория литературы: энциклопедический словарь терминов / Ю. Боров. – М.: ООО "Издательство Астрель": ООО "Издательство АСТ", 2003. – 575 с.
3. Васючэнка, П.В. Беларуская літаратура XX стагоддзя і сімвалізм. / П.В. Васючэнка. – Мінск, 2004. – 155 с.
4. Зарубежная литература XX века / Л. Г. Андреев [и др.] ; под ред. Л. Г. Андреева. - Изд. 2-е, испр. и доп. - Москва : Высшая школа, 2001. - 559 с.
5. Постмодернизм. Энциклопедия / сост. и науч. ред. А. А. Грицанов, М. А. Можейко. – М.: Интерпресссервис, 2001. – 1037 с.

ПЕРАЛІК РЭКАМЕНДУЕМЫХ СРОДКАЎ ДЫЯГНОСТЫКІ ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ СТУДЭНТАЎ

Ацэнка ведаў і ўменняў студэнтаў выконваецца паэтапна і ўключае апытанне на семінарскіх занятках па вызначанай тэме вучэбнай дысцыпліны і выніковы кантроль у форме заліку. Для ажыццяўлення бягучага кантролю і самакантролю кампетэнцый студэнтаў па дысцыпліне “Мастацкія плыні ў літаратуры XX ст.” можна выкарыстоўваць вусныя і пісьмовыя адказы на пытанні, экспрэс-апытанне, тэсціраванне, творчыя працы, напісанне рэфератаў, падрыхтоўку дакладаў і прэзентацый.

Выніковая ацэнка вынікаў вучэбнай дзейнасці прадугледжвае правядзенне заліку.

МЕТАДЫЧНЫЯ РЭКАМЕНДАЦЫІ ПА АРГАНІЗАЦЫІ І ВЫКАНАННІ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ

Для самастойнага вывучэння сусветнай літаратуры падаецца спіс асноўнай і дадатковай літаратуры, які дае магчымасць студэнтам самастойна вывучаць пэўныя тэмы, асобныя раздзелы. Спіс складаецца з грунтоўных і сучасных даследаванняў, вучэбных дапаможнікаў, у якіх студэнт можа знайсці больш падрабязныя і дэталёвыя работы па кожным этапе развіцця сусветнай літаратуры або творчасці пісьменнікаў. Розныя інтэрпрэтацыі твораў ў літаратурнай крытыцы і падручніках прымусяць студэнта выпрацаваць свае меркаванні адносна спрэчных пытанняў. Усё гэта накіроўвае на шлях да сталай метадалагічнай рэфлексіі, творчага засваення матэрыялу, спрыяе выпрацоўцы даследчыцкіх метадаў. Па тэарэтыка-інфармацыйных пытаннях зручна звярнуцца па дапамогу ў інтэрнэт, літаратурныя слоўнікі, навінкі твораў пашукаць у бібліятэцы. Самастойнаму вывучэнню сусветнай літаратуры будзе спрыяць удзел у дыскусіях, “круглых сталах”, прэзентацыях, навуковых канферэнцыях.